

De verborgen spread: waarom dynamische energiecontracten wringen

[Stefan de Konink](#)

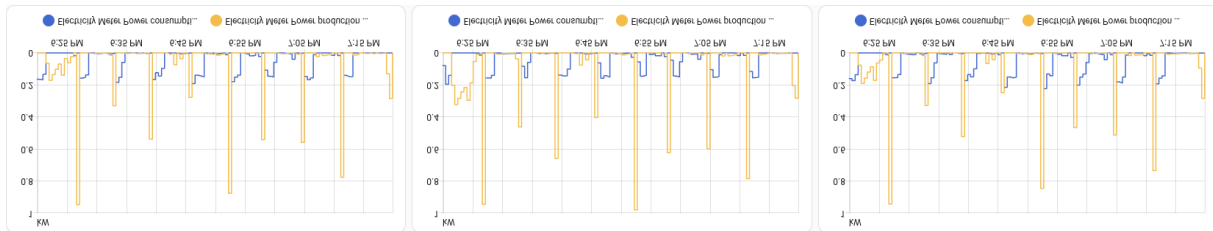
Eigenaar, Kinkrsoftware

16 april 2026

TL;DR Met een dynamisch energiecontract kun je ongezien geld verliezen, zelfs als je ieder kwartier evenveel stroom opwekt als verbruikt. Dat komt doordat afname en teruglevering apart worden afgerekend, vaak tegen verschillende tarieven. Leveranciers verrekenen dit verschil zelf wél op totaalniveau, maar voor jou als consument niet. Daardoor betaal je soms voor je eigen opgewekte stroom. Met het verdwijnen van de salderingsregeling wordt dit effect alleen maar groter, dan profiteert de overheid hier via de energiebelasting ook van.

Veel consumenten met een dynamisch energiecontract gaan ervan uit dat hun energieverbruik en teruglevering, voor de meter, eerlijk tegen elkaar worden weggestreept. Het idee is eenvoudig: als je op hetzelfde moment stroom opwekt en gebruikt, hoeft er per saldo niets via de markt te worden verhandeld. In werkelijkheid loopt die stroom echter altijd via de meter en vindt opwek en afname nooit exact gelijktijdig plaats. Zelfs in de meest ideale situatie zit er altijd een kleine vertraging

tussen beide. In de praktijk betekent dit dat er vrijwel altijd eerst wordt teruggeleverd of afgenomen en pas daarna gecompenseerd, en juist dát verschil blijkt bepalend voor de uiteindelijke afrekening.

Vertraging tussen afname en teruglevering, waargenomen via DSRM 5-meter.

Aansturing hybride-omvormer (DEMS) met thuisbatterij en directe modbus-RTU interface naar eigen meter. Profiel gegenereerd door met intervallen laadpaal in en uit te schakelen.

Steeds vaker rekenen energieleveranciers verschillende tarieven voor afname en teruglevering, ook binnen hetzelfde tijdsinterval (de kwartier- of uurprijzen).

Daardoor ontstaat een opmerkelijke situatie: zelfs wanneer jouw opwek en het totale eigen verbruik binnen dat tijdsinterval in balans zijn, kun je financieel nadeel ondervinden. Niet omdat er iets misgaat, maar omdat de financiële afrekening anders werkt dan verwacht. Om dat te begrijpen, moeten we onderscheid maken tussen drie situaties: je neemt netto stroom af, je levert netto terug, of je zit er precies tussenin. Vooral die laatste situatie, waarin opwek en verbruik elkaar ongeveer opheffen, is interessant. Intuïtief voelt dat als de ideale toestand: je gebruikt wat je opwekt en belast het net niet. Maar juist daar ontstaat een onverwacht probleem. Stel dat de elektriciteitsprijs rond nul ligt, dan blijft de leverancier toch een opslag rekenen bij afname. In zo'n geval betaal je voor elke kWh die je afneemt wel de opslag, maar krijg je weinig tot niets voor wat je teruglevert. Als die twee stromen binnen hetzelfde kwartier plaatsvinden, betaal je dus effectief voor energie die je vrijwel tegelijkertijd zelf produceert. De enige partij die in dat scenario structureel profiteert is de energieleverancier.

Dat wringt, zeker als je bedenkt hoe de energiemarkt is ingericht. Leveranciers opereren namelijk niet op het niveau van individuele klanten, maar op portefeuilleniveau. Alle productie en consumptie van hun klanten wordt samengevoegd, en alleen het netto verschil wordt daadwerkelijk ingekocht of verkocht op de markt. Dit gebeurt via de day-ahead markt en wordt achteraf gecorrigeerd op de onbalansmarkt. Op dat niveau worden vraag en aanbod dus wél tegen elkaar weggestreept. Maar op klantniveau gebeurt dat vaak niet. Daar worden afname en teruglevering apart afgerekend, tegen verschillende tarieven. Het verschil daartussen, de zogeheten spread, blijft bestaan. Hier ontstaat een fundamentele mismatch. De leverancier optimaliseert op totaalniveau en profiteert van interne balans, terwijl de consument wordt afgerekend alsof die balans niet bestaat. Het

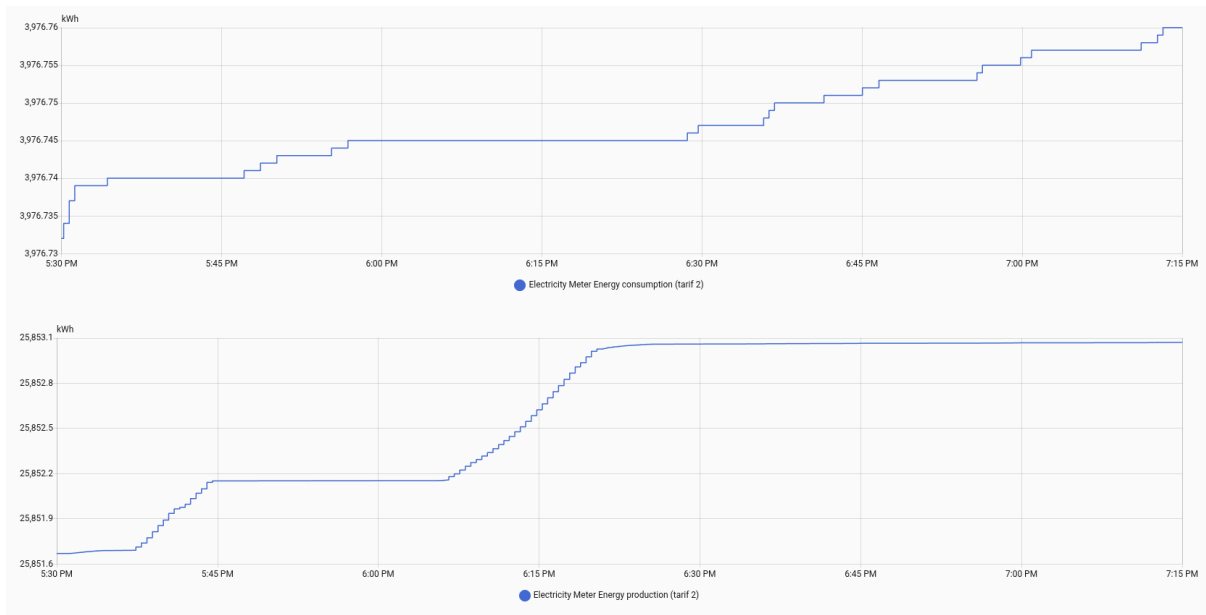
gevolg is dat de financiële prikkel voor de consument niet overeenkomt met de realiteit van het systeem.

Dat leidt tot een belangrijke, maar vaak verkeerd begrepen conclusie. Het doel is niet om per kwartier exact op nul uit te komen. Het werkelijke optimum ligt ergens anders: voorkomen dat er überhaupt energie door de meter stroomt. Zodra er stroom wordt afgenomen of teruggeleverd, wordt die namelijk blootgesteld aan verschillende tarieven en dus ook aan de spread. Met andere woorden: de enige echt efficiënte situatie is die waarin opwek en verbruik direct op elkaar aansluiten, zonder dat het net wordt gebruikt als tussenschakel.

Dat is echter veel moeilijker te realiseren dan het klinkt. Het vereist realtime afstemming tussen productie en verbruik, detectie- en schakeltijden van milliseconden, vaak ondersteund door slimme sturing of opslag. Zonder die middelen is het voor de meeste huishoudens praktisch onmogelijk om dit gedrag consequent te vertonen. En precies daar zit het systeemprobleem (en het verdienmodel voor de dynamische leveranciers).

Consumenten worden geconfronteerd met prijsprikkels die vragen om een niveau van optimalisatie dat eigenlijk alleen haalbaar is met geavanceerde technologie voorbij de scope van #HEMS. Tegelijkertijd wordt de waarde van hun flexibiliteit, bijvoorbeeld het vermogen om verbruik aan te passen, niet volledig aan hen teruggegeven. Die waarde komt vooral terecht op de onbalansmarkt, waar leveranciers opereren. Met het stoppen van de salderingsregeling in 2027 wordt dit effect alleen maar sterker. Afname en teruglevering worden dan volledig los van elkaar afgerekend, terwijl negatieve en sterk fluctuerende prijzen steeds vaker voorkomen. De kans dat consumenten tegelijkertijd betalen voor afname en nauwelijks worden beloond of zelfs gestraft worden voor teruglevering neemt daarmee toe.

Dit roept een fundamentele vraag op: in hoeverre is het redelijk dat leveranciers hun interne balans op portefeuilleniveau wel benutten, maar dit voordeel niet doorvertalen naar individuele klanten? Of anders geformuleerd: als jouw verbruik en productie elkaar binnen het kwartier opheffen, waarom zie je dat dan niet terug op je energierekening? De energietransitie vraagt om actieve deelname van consumenten. Maar als de onderliggende prikkels niet aansluiten bij de werkelijkheid, ontstaat er verwarring en uiteindelijk [wantrouwen](#). Misschien is het daarom tijd om niet alleen te kijken naar dynamische prijzen, maar ook naar de manier waarop we die prijzen vertalen naar de eindgebruiker. Want zolang daar een structurele scheefheid in zit, blijft de vraag gerechtvaardigd: wie optimaliseert hier eigenlijk voor wie?

Afname en teruglevering zoals geregistreerd door de slimme meter.

Het rekenvoorbeeld. Stel een huishouden verbruikt in één kwartier 1 kWh en levert in datzelfde kwartier ook 1 kWh terug. De marktprijs op dat moment is –€0,010 per kWh en de energieleverancier rekent een inkoopvergoeding van €0,025 per kWh, terwijl er voor teruglevering geen vergelijkbare vergoeding wordt uitgekeerd (of **kosten** worden gerekend). Voor de afgenomen elektriciteit betaalt de consument daardoor effectief €0,015 (namelijk –€0,010 marktprijs plus €0,025 opslag). Voor de teruggeleverde elektriciteit betaalt de consument €0,010. Per saldo resulteert dit kwartier, ondanks een netto energieverbruik van 0 kWh, toch in €0,025 kosten voor de consument. Of in 2027, plus energiebelasting, dus tenminste €0,14.

In de bovenstaande voorbeelden is uitgegaan van een éénfase-aansluiting. Bij een driefasenaansluiting vindt interne verrekening plaats: afname op de ene fase kan worden gecompenseerd met teruglevering op een andere fase, waardoor de meter per saldo nul registreert. Deze vorm van "intern salderen" staat in Nederland (nog) niet ter discussie.

Dank Geert, Gerrit Jan, Jeffrey, Jeroen, Marjolein en Wouter voor de review.